

Funkcje opiekuńcze szkoły

Interpretując założone funkcje opiekuńcze szkoły, pamiętać należy o generalnej zasadzie, że szkoła najlepiej przyczynia się do doskonalenia środowiska, organizując należytą, na wysokim poziomie pracę i zapewniając odpowiednie warunki socjalne do tej pracy. Jest to tym bardziej istotne, gdyż ona sama w sposób naturalny jest źródłem ogromnej liczby zagrożeń. Nadmierne skupienie więc działań na bezpośrednim likwidowaniu zagrożeń środowiskowych może doprowadzić do zaniedbania wewnętrznej pracy opiekuńczej. W skrajnych przypadkach może to spowodować trudną i paradoksalną sytuację, że sama stanie się jednym z zagrożeń środowiskowych. By tego uniknąć, szkoła powinna z całą intensywnością zajmować się przede wszystkim wewnętrzną pracą opiekuńczą. Takie pojmowanie kierunku pracy opiekuńczej nie zwalnia jednak od pewnych czynności bezpośredniego opiekuńczego ingerowania w problemy rodziny i środowiska. Wymaga tego ratownicza funkcja pracy opiekuńczej[1].

W związku z powyższym szkoła powinna realizować następujące funkcje opiekuńcze[2]:

- funkcję rozpoznawania sytuacji opiekuńczej szkoły i uczniów,
- funkcję kształtowania szkoły jako środowiska rozwoju uczniów,
- funkcję stymulowania rozwoju uczniów,
- funkcję kompensacyjną opieki szkolnej,
- funkcję wychowania opiekuńczego,
- funkcję zabezpieczania pobytu uczniów w szkole,
- funkcję doradczą,

– funkcję kierowania szczególnych przypadków zagrożenia rozwoju do wyspecjalizowanych instytucji opiekuńczych.

Funkcje rozpoznawania sytuacji opiekuńczej szkoły i uczniów wynika z natury działalności opiekuńczej. Skupiając się na organizowaniu warunków do rozwoju, na profilaktyce czy na opiekuńczym ratowaniu szczególnie zagrożonych jednostek, opieka jest w swoim charakterze bardzo zbliżona do działalności medycznej. Podobnie więc, jak w przypadku higieny, o powodzeniu i skuteczności opieki w znacznym stopniu decyduje stopień orientacji, rozeznania w przedmiocie swoich działań.

Przedmiotem rozpoznania muszą być przede wszystkim potrzeby rozwojowe uczniów, i to zarówno uniwersalne, charakterystyczne dla wszystkich dzieci i młodzieży, jak też potrzeby indywidualne, charakterystyczne dla poszczególnych jednostek. Niezwykle ważne jest rozpoznanie indywidualnych właściwości dzieci, a więc ich uzdolnień, talentów, skłonności, temperamentów, a także pewnych mankamentów, upośledzeń. Nauczyciele nie mogą również nie zwracać uwagi na najgroźniejsze zagrożenia dla rozwoju uczniów występujące w środowisku rodzinnym. Funkcja diagnostyczna wymaga bowiem dokładnego rozpoznania sytuacji rodzinnej uczniów, gdyż to warunkuje możliwość kompensowania niedostatków opiekuńczych i wychowawczych rodziny.

Specyfika funkcji rozpoznawczej narzuca szkole dwa charakterystyczne sposoby jej realizacji: studiowanie literatury i diagnozę pedagogiczną. Pierwszy z nich służy do rozpoznawania uniwersalnych potrzeb rozwojowych uczniów, uniwersalnych stosunków i potrzeb społecznych środowisk lokalnych oraz prawidłowości funkcjonowania szkół. Studiowanie musi więc obejmować naukową literaturę psychologiczną, socjologiczno-pedagogiczną oraz literaturę metodyczną i prawniczą. Diagnoza pedagogiczna sprowadza się natomiast do trzech czynności: opisu stanu rozpoznawanego przedmiotu, oceny

jego jakości oraz określenia warunków i przyczyn opisywanego stanu[3].

Funkcja kształtowania szkoły jako środowiska rozwoju ucznia jest wynikiem bezpośredniego transponowania do niej głównej funkcji opieki społecznej-zapewniania warunków i środków rozwoju. Ma więc na celu wyposażanie instytucji w podstawowe urządzenia i środki umożliwiające: pełną aktywność w pracy, wypoczynek, rozwijanie indywidualnych zainteresowań, aktywność kulturalną i społeczną oraz należytą dbałość o higienę i zdrowie. Specyfika szkoły jako instytucji zajmującej się szeroko pojętym wychowaniem dzieci i młodzieży narzuca jej konieczność skupiania się nie tylko na celach opiekuńczych, ale także na celach wychowawczych. Dla samej opieki omawiana funkcja ma oczywiście znaczenie fundamentalne. Im lepiej bowiem wyposażona jest szkoła, tym większe są gwarancje prawidłowego rozwoju uczniów.

---

[1] J. Materne, *Opiekuńcze funkcje szkoły: wprowadzenie do metodyki pracy opiekuńczej*, PWN, Warszawa-Łódź 1988, s. 69-70.

[2] Tamże, s. 70.

[3] A. Kamiński, *Funkcje pedagogiki społecznej. Praca socjalna i kulturalna*, Warszawa 1975, s. 68.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.